

Els Països Catalans donen aixopluc a més de cinc-cents refugiats bosnians

Marcats per la por

La guerra civil de l'antiga Iugoslàvia ha provocat que més de cinc-cents bosnians musulmans estiguen escampats pel País Valencià i el Principat. Lluny de la seua terra, aquests refugiats, marcats per l'horror de la guerra, intenten refer les seues vides.

Nermidia, de trenta-tres anys, és casada. Té dos fills, un xiquet i una xiqueta de tres anys i set respectivament. L'expressió de la seua cara és un reflex fidel dels tràngols perquè ha passat des que es va iniciar el conflicte dels Balcans. Abans de la guerra, Nermidia treballava com a assistent social en l'hospital de Prijedor. Aquesta localitat, fronterera amb Sèrbia, va ser la primera ciutat a què va posar setge l'exèrcit serbi.

El seu home, Velid, era xofer d'una empresa de mercaderies a Croàcia. Abans d'esclatar la guerra, tots dos vivien en una casa de camp a la rodalia de la ciutat i no havien imaginat mai el tomb que en poc de temps experimentararien les seues vides. En aquella època la convivència entre les tres ètnies de la ciutat (serbis, croats i musulmans) era normal. Però quan va esclatar

el conflicte, la calma va desaparèixer i la tensió va envair els carrers. Els segrestos i les desaparicions inexplicades es convertiren en fets habituals. Nermidia i els seus no quedaren al marge d'aquells fets. Velid va ser detingut i portat a un camp de concentració serbi. "Va ser salvatgement i repetidament apallissat amb la culata d'un fusil durant el seu empresonament", afirma Nermidia. Ella es va quedar tota sola amb els seus fills, Emir i Beldana, però sota l'amenaça de mort tocant la porta de casa. "Els soldats serbis m'obligaven a anar a l'hospital. Pels meus serveis no em pagaven, però en canvi sí que m'apallissaven. A més, si em negava a anar-hi m'amenaçaven de matar els meus fills", recorda ara amb certa ràbia continguda. Nermidia va aconseguir eixir de Bòsnia gràcies a l'ajuda d'un jove croat que la va portar fins

Àustria. Allí va estar amagada al costat de 3.000 persones més a l'església d'un col·legi. Tots dormien amuntegats en uns marfegons "infestats d'insectes".

Però, abans d'arribar-hi va passar tres dies a Sarajevo tancada en un pis d'un conegut serbi. "Durant aquell temps, els meus fills i jo no vam eixir d'aquella casa. Tenia por que en parlar s'adonaren del meu accent i em feren presonera". Durant la seua fugida va menjar molt poc. Fins el punt que, quan va arribar a València, la seua germana no la va conèixer. "Estava molt desfigurada", assegura Jasmina.

Ara, dos anys després d'aquella separació forçada, Nermidia i el seu home tornen a estar junts. La seua germana Jasmina, primera refugiada bosniana que va arribar al País Valencià, va aconseguir reunir-los per mitjà de la Comissió Ciutadana d'Aju-

Durant la guerra Beldana i Emir, de tres i un any i mig respectivament, es quedaven sols a casa mentre la seua mare era obligada a atendre els soldats serbis.

RAFA GIL

da a Bòsnia i Croàcia de Massamagrell (l'Horta Nord).

AMB LA FAM AL COS

Aquesta organització ciutadana, integrada per una vintena de veïns, s'encarrega de l'acollida d'uns trenta-cinc refugiats. La majoria d'ells es van escapar de camps de concentració serbis i van ser trobats, escampats per les muntanyes, per les forces de la Creu Roja a Bòsnia. La presidenta de l'associació de veïns, Carme Rossell, recorda així el dia que els refugiats aterren a l'aeroport de Barajas, a Madrid. "Allò va ser impressionant. El seu aspecte físic era patètic. Semblaven tots homes".

Quan van pujar a l'autobús, els veïns repartiren unes bossetes amb un entrepà de pernil i un poc de fruita. "L'entrepà -assenyala Carme Rossell- s'ho menjaren en un tancar i obrir d'ulls. A més, recorde que un d'ells va començar a plorar i repartir besos quan va agafar una taronja".

BOSNIANS ALS PAÏSOS CATALANS

Aquest grup forma part dels quasi cinc-cents refugiats bosnians instal·lats en diferents punts dels Països Catalans. Allunyats de l'horror de la guerra i sota l'ajuda d'associacions governamentals i veïnals, intenten refer les seues vides. Un alt percentatge d'aquest contingent és integrat per famílies amb un fill o dos, viudes, solters i dones amb marits que encara són presoners a camps de concentració.

Segons l'organització -pública o privada- que els ha proporcionat acolliment, els refugiats subsisteixen bé de la solidaritat dels veïns o de l'ajuda oficial de l'estat espanyol. Aquesta subvenció estatal arriba a les 32.600 pessetes mensuals.

Segons el Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i Nacionals (CIEMEN), el nombre de refugiats bosnians instal·lats al Principat arriba gairebé als tres-cents. Aquesta organització no governamental funciona des de fa vint-i-cinc anys.

El programa d'acolliment del CIEMEN es va elaborar fa un any, just quan Barcelona va ser escenari dels Jocs Olímpics. Sota el lema "Ajudem el poble bosnià", l'organització ha aconseguit fins ara traure

de Bòsnia cent refugiats. La majoria d'ells van ser presoners en camps de concentració serbis instal·lats a Sarajevo i Doboï. Aquest grup és integrat per gent de diferent posició social: "Hi ha des de cardòlegs i empresaris, fins a ramaders i llauradors", assegura Josep Maria Creus, portaveu del CIEMEN.

Aquest contingent de refugiats viu a les poblacions de Gualba (el Vallès Oriental) i Castellet (el Garraf) a cases llogades per l'organització i que ells mateixos van rehabilitar per als refugiats. Tot i que fa poc de temps que s'estan al Principat, molts d'ells ja parlen una mica en català. Les classes

Nermidia treballava en un hospital. Els soldats serbis l'obligaven a anar-hi i si es negava l'amenaçaven de matar els seus fills.

ceptuant la gent gran, pocs han estat els que han aconseguit trobar un treball. La majoria tenen la documentació necessària per tenir un contracte laboral. L'administració només els ha donat el permís de residència i els ha negat la condició de refugiat polític.

No obstant això, alguns treballen temporalment en empreses o restaurants o eventualment de collidors de fruita. Al Principat, els treballs manuals promoguts pel CIEMEN els han servit per a cosir brodats que després venen pels carrers.

Al País Valencià, dels primers 45 refugiats que arribaren al novembre del passat any a Gandia (la Safor), pocs han tingut la sort de trobar un treball. Aznir, un jove bosnià de 23 anys, ja fa temps que fa de cambrer en una pizzeria. Aquest jove, quan va arribar a Gandia, només feia un mes que era casat. Ara viu amb la seua dona en una casa situada al centre de la ciutat.

La família de Nermidia també ha tingut sort. El seu home, Velid, treballa en una empresa de neteja i la seua germana, Jasmina, s'ha convertit en la professora de castellà dels seus compatriotes. A més, els refugiats reben de l'associació de Massamagrell una modesta ajuda econòmica, unes 2.500 pessetes per persona per a roba, menjar i tabac.

Ara les dues germanes, Nermidia i Jasmina, només desitgen que la resta de la seua família, el seu pare i dos germans més, un noi i una noia, es reuneixen amb ells. "El meu germà és casat i té una filla de setze anys. Encara és a Bòsnia. La meua germana viu ara a Eslovènia, però abans va ser presonera en un camp de concentració. Li lliaven la pell del taló perquè no poguera fugir", explica Jasmina força ressentida.

Ara, lluny del soroll dels canons, ella i Nermidia han aconseguit llevar-se del cap aquelles salvatges imatges de munts de nens degollats amb el fil d'un ganivet. Els fills de Nermidia han tornat a somriure. Tost dos ja parlen valencià. El petit, Emir, es nega a dir res en serbo-croat. Ara les dues germanes no entenen per què croats i musulmans estan enfrontats. "Eren els nostres amics". Després de l'amarga experiència que han patit, no volen tornar a Bòsnia. "Si haguera estat més temps allí, m'hauria tornat boja", assegura Nermidia.

impartides pel CIEMEN han ajudat a accelerar la seua integració en la societat catalana. Segons Josep Maria Creus "la resposta ha estat molt positiva. De fet, moltes noies bosnianes han fet pinya amb altres catalanes i surten juntes".

A LA RECERCA D'UN TREBALL

Al País Valencià, els quasi dos-cents refugiats bosnians també s'han integrat ràpidament. Jesús Montesinos, representant de la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR), assegura que "molts dels joves bosnians han trobat nòvia ací".

Però malgrat que han fet amistats, ex-

Vicent Lafora